

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра української мови і літератури

Т. Л. Хомич

**ЯК НАПИСАТИ КУРСОВУ РОБОТУ
З УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ:
ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ**

Для студентів спеціальності
014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
освітнього рівня “БАКАЛАВР”

Чернігів – 2019

УДК 80:378.22 (075.8)
ББК Ш141.1 – 91я73
Х 76

Рецензенти:

Бойко Н. І. – доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри української мови
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя;

Жила С. О. – доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри української мови і літератури
Чернігівського національного педагогічного
університету імені Т. Г. Шевченка.

Хомич Т. Л.

Х 76 **Як написати курсову роботу з української філології:
лінгвістичний аспект.** – Чернігів: НУЧК імені Т. Г. Шевченка,
2019. – 24 с.

Запропонований навчально-методичний посібник укладено відповідно до чинних програм для філологічних факультетів вищих навчальних закладів, призначений для студентів спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітнього рівня “бакалавр”. У посібнику викладено методичні рекомендації та практичні поради третьокурсникам щодо підготовки й захисту курсової роботи з української філології, зокрема з української мови.

Для студентів філологічних факультетів.

УДК 80:378.22 (075.8)
ББК Ш141.1 – 91я73

*Рекомендовано до друку кафедрою української мови і літератури
філологічного факультету Національного університету «Чернігівський
колегіум» імені Т. Г. Шевченка
Протокол № 4 від 12 грудня 2018 р.*

© Національний університет «Чернігівський
колегіум» імені Т. Г. Шевченка, 2019
© Т. Л. Хомич, 2019

ПЕРЕДМОВА

Шановні студенти третього курсу філологічного факультету!
Ви починаєте виконання курсової роботи, яка має стати самостійним завершеним науковим дослідженням.

Виконання наукового дослідження – це цікава, але разом із тим складна розумова праця, яка вимагає від вас комплексу теоретичних знань, а також умінь планувати та здійснювати дослідження, знаходити, користуватись, узагальнювати відповідну наукову, навчальну, довідкову літературу тощо.

Як показує досвід, для раціонального виконання та успішного завершення наукового дослідження студентам, насамперед, бракує знань та умінь із методики наукового дослідження. Тому рекомендуємо вам розпочати виконання курсової роботи з детального опрацювання цих методичних рекомендацій, які допоможуть знайти відповіді на такі питання:

- Як правильно обрати тему дослідження?
- Як скласти план дослідження?
- Як дослідити теоретичний стан проблеми?
- Як організувати та здійснити дослідження?
- Як правильно оформити курсову роботу?
- Як підготуватися до її захисту?

СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Зміст курсової роботи визначається актуальністю, мірою розробленості проблеми, яку ви досліджуєте, інформаційним матеріалом.

Увесь матеріал курсової роботи має бути цілеспрямованим, викладеним у логічній послідовності й узаємопов'язаним із окремими його частинами.

Загальноприйнятою є така структура дослідження:

1. Титульний аркуш.
2. Зміст (план роботи з зазначенням сторінок).
3. Вступ (4 – 6% усієї роботи).
4. Основна частина, яка, зазвичай, поділяється на 2: теоретичну (20 – 25%) – аналіз теоретичних основ обраної теми; практичну (45 – 50%) – аналіз досліджуваного питання на практиці.
5. Висновки (6 – 8%).
6. Список використаної літератури (5 – 6%).
7. Додатки (5 – 6%) (за наявності).

У вступі має бути відображено **актуальність** теми курсової роботи; сформульовано **мету**, вказано **об'єкт** та **предмет** дослідження, відповідно до мети визначено **завдання** дослідження, охарактеризовано **теоретичні засади**, обґрунтовано **методи** дослідження, описано **структуру** роботи й розкрито зміст кожного з розділів. Якщо певні положення є **апробованими**, про це також необхідно зазначити. Обсяг вступу рекомендуємо до 3-х сторінок.

Основна частина найчастіше складається з двох розділів, які мають теоретичне та практичне спрямування. Коротко зупинимося на змісті кожного з них. У розділі, присвяченому теоретичним основам обраної теми (8 – 12 сторінок), студент має досить повно, усебічно й лаконічно викласти стан проблеми, якій присвячено курсову роботу, проаналізувати різні точки зору, дати їм уласну оцінку, визначити основні категорії й поняття, розкрити методи вивчення й сформулювати основні закономірності розвитку вирішення наукової проблеми. У висновках до розділу (1 – 2 абзаци) слід указати на доцільність і можливість використання тих чи інших обґрунтованих підходів розв'язання практичних завдань.

Розділ, що містить практичний аналіз стану досліджуваного питання (12 – 15 сторінок), має репрезентувати аналітичну характеристику предмета дослідження, за матеріалом якого виконуєте курсову роботу. Попередньо відібраний і систематизований мовний матеріал студент аналізує й формулює висновки практичної частини курсового дослідження.

Висновки (2–3 сторінки) є результатом творчого осмислення студентом поставлених у темі питань. У них у стислому вигляді необхідно презентувати підсумки дослідження: викласти окремі висновки, суть конкретних рекомендацій щодо вдосконалення питання, яке досліджуєте, указати напрями щодо подальшого вивчення досліджуваної проблеми, тобто презентувати перспективність курсового проекту.

Наприкінці роботи слід навести список використаної літератури. Її кількість залежить від особливостей обраної теми. Проте реєстр опрацьованих критичних джерел має містити не менше 30 позицій. Якщо кількість практичних джерел вашого дослідження не перебільшує п'яти, то їх можна вводити до реєстру критичної літератури. Більша кількість джерел фактичного матеріалу потребує створення окремого реєстру.

Після списків використаної літератури та джерел фактичного матеріалу студент може подати додатки у вигляді таблиць, схем, діаграм тощо, які мають бути пов'язані з питаннями, що викладено в роботі.

ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Найважливішою запорукою успішного виконання курсового проекту є дотримання відповідної логіки, структури, послідовності певних етапів дослідження залежно від специфіки теми та поставленої мети. Такими основними етапами виконання курсової роботи є:

- вибір теми дослідження;
- складання попереднього плану;
- збирання, опрацювання, узагальнення наукової літератури;
- збирання й систематизація практичного матеріалу;

- вибір та усвідомлення відповідних методів та конкретних методик дослідження;
- здійснення дослідження, обробка даних та аналіз його результатів;
- написання та оформлення роботи.

Усі ці етапи взаємопов'язані й узаємозумовлені, але залежно від теми, поставленої мети, конкретних завдань можуть мати різну значущість, широту та глибину. Теми курсових робіт не є рівноцінними за співвідношенням теоретичної й практичної частини дослідження, за глибиною висвітлення її в науковій літературі та іншими особливостями проблеми, які також впливають на характеристику окремих етапів. Усе ж таки є загальні вимоги до кожного з них.

Вибір теми – один із найвідповідальніших етапів виконання курсової роботи, який особливо впливає на якість та її результативність.

Теми курсових робіт сформульовано викладачами кафедри української мови і літератури. Проте це орієнтований список тем. Студент має право запропонувати власну тему в залежності від його інтересів, уподобань та інших причин, виходячи зі своїх можливостей, але обов'язково узгодити зі своїм науковим керівником.

Вибір теми визначає бажання студента поглибити й розширити свої знання з низки філологічних дисциплін. Цей вибір має бути результатом власних розміркувань, аналізу, узагальнень на основі вивчення й розуміння теоретичного матеріалу, а також власних спостережень. Під час вибору теми важливо також визначити наявність у бібліотеках міста Чернігова необхідної літератури з досліджуваної проблеми або ж урахувати свої можливості щодо користування науковою літературою бібліотек інших міст.

Обираючи тему курсової роботи, студент має пам'ятати про те, що виконуючи її, він намагатиметься зробити спробу внести щось нове в розробку теми чи проблеми, розширити, поглибити чи спростувати вже відомі факти, дати відповідь на нерозв'язані питання, накреслити конкретні шляхи подальших пошуків тощо. Тобто під час виконання курсової роботи має бути наявний елемент новизни.

Отже, вибір теми курсової роботи дає можливість студентів оцінити свою готовність до її написання, урахувавши базовий рівень знань із філології, одержаних унаслідок засвоєння філологічних

дисциплін, рівень оволодіння конкретними методиками дослідження, певними вміннями працювати з першоджерельною та іншою літературою. А в процесі виконання курсової роботи ці знання та вміння значно поглибляться, набудуть подальшого розвитку. За таких умов курсова робота може знайти своє продовження в бакалаврському та магістерському дослідженнях, які характеризуються вищим рівнем науковості та складності.

Не менш відповідальним є другий етап виконання курсової роботи, який із самого початку вимагає від студента **ознайомлення** з основною **літературою** до теми, щоб зрозуміти її зміст та визначити приблизний обсяг. Попередній аналіз літератури та вибір теми курсової роботи дають можливість сформулювати об'єкт, предмет дослідження та визначити його мету, конкретні завдання.

Об'єкт дослідження – це частина об'єктивної реальності або знань про неї, де виникає проблема для дослідження. Це більш широке поняття, порівняно з предметом.

Предмет дослідження – це певна частина об'єкта, яку безпосередньо вивчає дослідник, це окремі складові, уластивості, механізми, які не можуть бути вивчені без більш широкого аналізу проблеми.

Одночасно, важливо визначити **мету** дослідження й окреслити конкретні **завдання**, щоб не відхилитися від основного напрямку досліджуваної теми.

Мета будь-якого дослідження – це передбачений кінцевий результат, який і визначає основний напрям роботи. Мета конкретизується в певних завданнях, які складають кілька пунктів залежно від специфіки теми роботи.

Важливе значення для написання курсової роботи має **план**, який розкриває її зміст та послідовність роботи й, відповідно, виклад матеріалу в письмовій формі. План треба складати одночасно з доббором й опрацюванням літературних джерел. У процесі роботи він удосконалюється, може частково змінюватися, розширюватися або конкретизуватися. У плані мають бути відображені основні розділи та окремі пункти курсової роботи (вступна частина, аналіз теоретичного матеріалу, власне практичне дослідження, висновки, використана література, додатки).

Вивчення літератури з теми передбачає простеження стану розвитку проблеми різними авторами, аргументацію їхніх висновків й узагальнень, систематизування напрацьованого матеріалу з метою чіткішого розуміння та виокремлення проблеми для дослідження, аналіз наукових методів, які використовували науковці.

Окрім орієнтовних праць, на які вказує керівник, студент має самостійно доповнити список літературних джерел, працюючи в бібліотеці. Із цією метою йому необхідно переглянути різні каталоги (алфавітні, систематичні, предметні), а також картотеку журнальних статей або переглянути покажчики наукових робіт в останньому номері спеціальних журналів за кожен рік видання.

Доцільно звернути увагу на списки використаної літератури з проблеми, що розміщені наприкінці кожної статті або ж монографії. Вони також допоможуть поповнити реєстр необхідної літератури з теми. Окрім цього, можна використати електронну інформаційну мережу Інтернет.

Одним із важливих моментів під час виконання курсової роботи є глибоке вивчення дібраної літератури: навчальної, наукової, довідкової (підручники, посібники, монографії, наукові статті, брошури, різні наукові збірники, словники тощо). Не всі дібрані літературні джерела рівнозначні за змістом, обсягом, характером висвітлення проблеми, її глибиною. І тому, опрацьовуючи те чи інше джерело, необхідно чітко виходити з теми свого дослідження, поставленої мети та окреслених конкретних завдань. Для цього необхідно попередньо ознайомитися з усією дібраною літературою, здійснити загальне знайомство зі змістом робіт. Насамперед, необхідно звернути увагу на назву роботи, окремих розділів чи тем, прочитати анотацію та передмову, переглянути зміст та висновки. Таке знайомство дає можливість виокремити основну й додаткову літературу, допоможе ліпше зрозуміти основні положення праці, а також ефективніше її використати для розкриття запропонованої теми.

Важливо виділити головні, найбільш суттєві теоретичні положення в роботі й намагатися обґрунтувати їх на основі думок інших авторів, аналізу різних фактів, результатів їхніх досліджень.

Після попереднього ознайомлення з науковими джерелами слід розпочати більш глибокий, творчий аналіз літератури, який

супроводжується різними видами запису. Це дає можливість глибше зрозуміти матеріал, ліпше його запам'ятати та критично осмислити, сформулювати свої погляди, власну оцінку на висвітлення автором певної проблеми.

Залежно від теми дослідження, поставленої мети та конкретних завдань, а також специфіки та значущості конкретного джерела обирають той чи інший вид запису. Найбільш поширеними серед них є:

1) складання логічного плану, тобто послідовний перелік питань того, про що мовиться в науковій роботі. Часом до нього додають пояснення й приклади;

2) анотація наукової роботи – короткий опис змісту книги чи статті, який часто поєднує в собі й оцінку твору;

3) виписування цитат для підтвердження тієї чи іншої думки автора. Цитувати потрібно найбільш важливе, суттєве, по можливості, завершеними думками, кожену цитату необхідно брати в лапки і після неї в дужках указувати використане джерело (номер роботи зі списку дібраної літератури й сторінку, відокремивши їх комою, наприклад: [5, с. 32]);

4) складання тез, тобто формулювання основних положень, тверджень, які послідовно, коротко, часто в категоричній формі передають основний зміст роботи без пояснень та доказів. Кожна теза самостійна, плавного переходу між ними може й не бути;

5) поширеною формою запису є конспект. Це стислий, логічно зв'язаний виклад усього змісту книги чи статті. Конспектування об'єднує в собі різні види запису: тези, що становлять його основу, поряд із передаванням роздумів автора, докази, цитати. За окремими частинами роботи може бути складений логічний план. Конспекти бувають різні: тематичні, систематичні, прості або складні, короткі або розширені, можуть бути доповнені різними таблицями, схемами, малюнками, прикладами, поясненнями тощо.

Залежно від поставлених завдань роботи та значущості джерела використовують той чи інший вид запису або ж їх комплекс. Використання різних видів запису дасть можливість глибоко й об'єктивно проаналізувати сутність досліджуваної проблеми, оцінити теоретичне й практичне значення роботи, зробити відповідні висновки

щодо глибини, широти розробки досліджуваної проблеми, усе це відобразити в роботі.

Отже, курсова робота передбачає огляд літератури з теми, короткий аналіз історії та сучасний стан проблеми, відповідні висновки. Обов'язково необхідно презентувати критичну та порівняльну оцінку різних підходів у висвітленні проблеми, основну увагу звернути на сутність, провідні ідеї у відповідності з поставленими конкретними завданнями та планом курсової роботи.

Після ознайомлення з літературою, унаслідок чого здійснено початковий аналіз проблеми, уточнено об'єкт, предмет, мету й конкретні завдання, варто розпочати **власну розробку досліджуваної теми**. Спершу необхідно визначитися у виборі методів та методик дослідження. Кожна наукова робота має ґрунтуватися на загальнонаукових підходах до дослідження явищ – індукції та (або) дедукції. Застосування тих чи інших спеціальних методів буде залежати від конкретного об'єкта дослідження й тих завдань, які поставив перед собою дослідник. Так, основними методами дослідження мовних явищ, є описовий, порівняльно-історичний, зіставний і структурний. Кожен дослідницький метод реалізується в певній системі наукових прийомів: суцільна вибірка матеріалу для дослідження, класифікація його за критеріями, зіставлення класифікаційних рядів за певними параметрами, статистична обробка отриманих результатів тощо.

Філологічне дослідження спирається, зазвичай, на матеріал певних джерел. Тому під час вивчення поставленої проблеми ці джерела мають бути ґрунтовно досліджені в потрібному аспекті. Вивчення конкретної мовної проблеми може спиратися на різні за своїм характером джерела: словники, тексти художніх творів, публіцистичні нариси, акти живого мовлення тощо. Обравши джерела (джерело) для дослідження теми курсової роботи, студент має спершу здійснити вибірку потрібного матеріалу. Для цього найчастіше використовують методику картографування: створюють картографічну базу, яка має містити близько ста позицій, проте кількість карток може змінюватись у залежності від особливостей предмета дослідження. Після укладання картотеки студент-дослідник має здійснити інвентаризацію, систематизацію, опис та аналіз досліджуваного матеріалу, викласти результати свого дослідження у вигляді висновків.

Після того як Ви вивчили стан проблеми, виконали практичну частину роботи, можете братися за написання тексту роботи. Підготовка рукопису курсової роботи – це робота, яка потребує від Вас великої зосередженості, часу та напруженої праці.

Курсова робота має відповідати **таким вимогам:**

- чіткість побудови;
- логічна послідовність (викладання одного питання має логічно пов'язуватися з викладом наступного питання);
- аргументація висновків із кожного питання плану;
- точність у визначеннях та класифікаціях;
- конкретність у викладенні результатів роботи;
- доведеність висновків за роботою в цілому.

Роботу над створенням тексту розпочніть зі складання плану курсового дослідження та підготовки першого варіанта тексту.

Роботу над чорновим рукописом варто розпочати з компонування основної частини, потім написати висновки і, наприкінці, вступ.

Рукописний варіант слід писати розбірливим почерком на одному боці стандартних аркушів, залишаючи широкі, до 1/4 аркуша, поля та досить широку відстань між рядками, що дасть змогу робити необхідні вставки, вилучати непотрібні частини тексту або перекомпоновувати матеріал, не переписуючи всієї роботи. Найголовніше на цьому етапі – зафіксувати основні думки, систему доказів, не втрачаючи логіки викладу.

Готовий чорновий варіант відкладіть на декілька днів, після чого ще раз критично перевірте його. Цей відкорегований варіант покажіть науковому керівникові. Якщо робота схвалена керівником, то Ви можете розпочати детальне редагування тексту.

На наступному етапі потрібно зосередитися на літературному оформленні роботи: скоротити другорядний матеріал; поліпшити композицію курсової роботи; перевірити обґрунтованість висновків; відстежити логіку викладу, виключити повтори; визначити доцільність додатків.

Особливу увагу зверніть на стиль роботи, який конкретизує уміння точно й обґрунтовано висловлювати свої думки мовою науки, уміння розкривати на конкретних прикладах єдність теорії та практики, наявність у роботі понятійного апарату, висновку з кожного питання.

ВИМОГИ ДО ТЕХНІЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Текст курсової роботи має бути надрукований з використанням комп'ютерної техніки (шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 14, інтервал – 1,5) на одному боці стандартного листа білого одностороннього паперу формату А 4 розміром 210×297 мм (60 знаків у рядку, включаючи проміжки між словами, 28 – 30 рядків). Сторінки курсової роботи повинні мати береги: лівий – 30 мм, верхній – 20 мм, правий – 10 мм, нижній – 25 мм.

Обсяг курсової роботи не має перевищувати 35 – 40 сторінок рукописного тексту (25 – 30 сторінок машинописного тексту чи тексту, надрукованого з застосуванням комп'ютерної техніки), виключаючи схеми, таблиці, список літератури та інші додатки.

Правильно оформлений титульний лист має містити в собі такі відомості:

- назву навчального закладу;
- назву спеціальності, за якою навчається студент;
- назву кафедри, на якій він виконує роботу;
- назву теми роботи;
- ім'я та прізвище студента, який виконав роботу;
- номер академічної групи;
- науковий ступінь, наукове звання (якщо такі є), ім'я та прізвище наукового керівника роботи;
- місто й рік написання роботи (Зразок оформлення титульного аркуша див. у Додатку І).

На наступному аркуші розміщуєте зміст роботи. Зміст має містити повні назви усіх розділів, пунктів і підпунктів, на які поділено роботу. Перед назвою розділу, пункту (розділу), підпунктів у плані й у тексті роботи має стояти її номер. Номери розділів пишуть римськими цифрами, а номери пунктів (розділів) і підпунктів – арабськими. Пункти, які не входять в основну частину роботи, номерів не мають. Це вступ, висновки, список використаної літератури, додатки.

Кожен новий розділ має починатися з нового аркуша. У тексті назви параграфів і підпараграфів мають бути відокремленими пустими рядками зверху й знизу.

Не можна залишати назву на останньому рядку сторінки. Заголовки структурних частин роботи **ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ДОДАТКИ** друкують великими літерами симетрично до тексту з вирівнюванням по центру. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (окрім першої великої) із абзацного відступу. Крапку наприкінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (окрім першої великої) із абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту. Наприкінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставимо крапку.

Рекомендуємо Вам проставляти номери сторінок, таблиць, малюнків, посилань олівцем доти, поки науковий керівник не допустить роботу до захисту. Якщо після перевірки буде необхідність щось додати або забрати, ваша нумерація може змінитися.

Зміст курсової роботи (основну частину роботи) викладають послідовно у відповідності до плану роботи. Розділи й параграфи в роботі чітко виділяють і нумерують. Кожний розділ починається з нової сторінки, параграфи в межах одного розділу пишуть послідовно зі збереженням невеликого інтервалу.

Під час виконання курсової роботи студент зобов'язаний робити посилання на джерело, звідки він запозичив матеріал. За умови використання в тексті курсової роботи цитат, цифр або фактів необхідно давати вказівку на їхніх авторів відразу після завершення посилання. Цитати, що наводять у курсовій роботі, мають бути пов'язані з основним текстом і слугувати підтвердженням думки автора. Посилання оформляють у вигляді квадратних дужок, у яких вказують номер джерела в списку літератури й номер сторінки, звідки взято цитату. Номер джерела від номера сторінки відділяють комою, наприклад [7, с. 45]. Між сторінкою (с.) та її номером має бути “нерозривний проміжок” (як і між прізвищем та ініціалами), який можна зробити поєднанням клавіш “Shift+Ctrl+Пробіл”).

Посилання – це Ваше визнання належності використаного матеріалу іншому автору, якщо хочете – це ваша вдячність йому. Окрім того, без посилань неможливо перевірити ґрунтовність Ваших міркувань, висновків. У разі використання чужого матеріалу без посилання на джерело, курсову роботу повертають автору для доопрацювання.

Наприкінці курсової роботи (після висновків) наводять список використаної літератури, складений відповідно до стандартів для письмових робіт (Див. Додаток II). Список літератури має містити тільки ті джерела, які використано під час виконання курсової роботи. Реєстр укладають згідно з установленим порядком (за алфавітом прізвищ авторів). Відомості про книги містять прізвище та ініціали автора, заголовок. Відомості про матеріали статей охоплюють: прізвище та ініціали автора, заголовок статті, назву журналу або збірника, рік, номер (том), сторінки, на яких розміщено статтю.

Допоміжний матеріал оформляють у вигляді додатків і подають наприкінці роботи після списку літератури.

Усі сторінки роботи мають наскрізну нумерацію арабськими літерами від титульного аркуша до останнього (на титульному аркуші цифру “1” не проставляють). Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті без крапки. Сторінки, які містять ілюстрації й таблиці, уводять до наскрізної нумерації. Робота має бути переплетена або зброшурована й мати обгортку.

Виконану курсову роботу підписує студентом (автор-студент ставить свій підпис, дату закінчення курсової роботи на останній сторінці). У встановлений термін роботу подають на кафедру для перевірки й рецензування її керівником.

Перевірену курсову роботу з рецензією рекомендують до захисту або на дороблення, про що вказують у рецензії.

Студентам, які недбало оформили курсові роботи, або подали роботи, що містять помилки (зокрема орфографічні, лексичні, стилістичні, технічні, змістові), може бути відмовлено в допуску до захисту.

ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Після того, як Ви віддали курсову роботу викладачеві на перевірку, дізнайтеся, чи допущені Ви до захисту. Захист курсових робіт відбувається перед комісією, яка складається з трьох чоловік. До її складу обов'язково входить викладач, під керівництвом якого Ви здійснювали курсове дослідження. Робота комісії спрямована на те, щоб перевірити якість курсової роботи студента, з'ясувати його орієнтацію в проблематиці та поставити остаточну оцінку. Цей завершальний етап є найбільш відповідальним і важливим для студента. Тому він має відповідально підготуватися до захисту.

Перш за все, слід коротко викласти свої думки з приводу таких положень:

1. Актуальність дослідження (у чому Ви вбачаєте необхідність подальшого дослідження проблеми, яку Ви підняли у Вашій курсовій роботі).

2. Об'єкт дослідження.

3. Предмет дослідження.

4. Назвіть завдання, які поставлено перед курсовою роботою, чи всі вони були виконані (якщо не всі з них виконано, то поясніть, із якої причини це сталося).

5. Яка була загальна мета Вашого дослідження, чи досягли її, чи задоволені Ви результатом.

6. Назвіть, із яких розділів складається робота й коротко викладіть їхній зміст.

7. Назвіть загальні висновки Вашого курсового дослідження.

Коли Ви дали письмові відповіді за таким планом, слід їх упорядкувати й зробити конспект Вашої доповіді перед комісією. Тривалість Вашої доповіді має бути у межах 10 – 15 хв., тому кожну фразу, вислів ретельно продумайте (тези мають бути короткі й конкретні). Коли Ви впорядкували свої записи, залишається ще один момент: спробуйте наперед передбачити можливі до Вас запитання з боку комісії. Бажано, щоб на них Ви теж спробували дати відповідь (усно чи письмово), адже студент теж відчуває й знає, де він має проблеми. Тому слід дещо уточнити, попрацювати ще раз із літературою, яку використовували в курсовому дослідженні й ліквідувати прогалини у своїх знаннях.

Отож, Ви здійснили необхідну підготовку до захисту курсової роботи. **Успіху Вам на захисті!**

Захист курсових робіт відбувається в окремій аудиторії. Для виступу студенту надається 10 – 15 хвилин. Після його доповіді члени комісії з'ясовують питання, що виникли стосовно курсового дослідження. Студент має чітко й лаконічно на них відповісти науковою мовою. Після цього комісія проаналізує курсову роботу за визначеними критеріями:

- відповідність змісту курсової роботи зазначеній темі;
- орієнтація в досліджуваній проблематиці під час усної відповіді на запитання членів комісії;
- дотримання вимог щодо структури та оформлення роботи.

Успішність виконання поставлених у науковій роботі завдань залежить не лише від дослідницьких умінь, але й від Вашого ставлення до роботи та особистих якостей, зокрема цілеспрямованості, наполегливості, організованості, самостійності.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оцінювання курсових робіт може здійснюватися за національною шкалою оцінки знань та за шкалою, рекомендованою Європейською Кредитно-Трансферною Системою (ECTS).

Оцінювання бакалаврських робіт за шкалою, рекомендованою Європейською Кредитно-трансферною Системою (ECTS)

Текст курсової роботи оцінюють максимально в **75** балів за **критеріями:**

- обґрунтованість актуальності теми роботи – 5 балів;
- точність формулювань основних положень – 5 балів;
- повнота й глибина розкриття теми – 30 балів;
- зв'язок розробленої методики з результатами теоретичного дослідження та практична цінність роботи – 25 балів;
- формулювання висновків – 5 балів;
- оформлення роботи (відповідність вимогам) – 5 балів.

Захист курсової роботи оцінюють у **25** балів за **критеріями**:

- доповідь на захисті (відповідність темі, ґрунтовність, чіткість формулювань, дотримання регламенту) – 15 балів;
- володіння матеріалом і термінологічним апаратом під час відповідей на запитання членів комісії та на їхні зауваження – 5 балів;
- якість демонстраційного матеріалу та його подання – 5 балів.

Шкала оцінювання

90–100 балів – *відмінно* (A);

83–89 балів – *дуже добре* (B);

75–82 балів – *добре* (C);

68–74 балів – *задовільно* (D);

60–67 балів – *достатньо* (E);

35–59 балів – *незадовільно* з можливістю повторного складання (FX);

1–34 балів – *незадовільно* з обов'язковим повторним курсом (F).

Критерії оцінювання курсової роботи за національною шкалою

Оцінювання курсових робіт відбувається за національною шкалою оцінки знань (“відмінно”, “добре”, “задовільно” чи “незадовільно”).

“Відмінно” означає, що в роботі обґрунтовано актуальність теми, проблему розкрито повністю; аналітичну частину дослідження виконано на високому науково-методичному рівні; отримані результати систематизовано та класифіковано; висновки чіткі та переконливі; під час захисту курсової роботи студент демонструє вільне володіння матеріалом дослідження, його термінологічним і методологічним апаратом; оформлення роботи відповідає всім необхідним вимогам.

“Добре” – обґрунтовано актуальність теми, повністю розкрито проблему; аналітичну частину дослідження виконано на достатньо високому науково-методичному рівні; отримані результати недостатньо ретельно систематизовано та класифіковано; висновки не досить переконливі; є незначні зауваження до оформлення роботи; під час захисту курсової роботи продемонстровано добре володіння матеріалом і термінологічним апаратом дослідження.

“Задовільно” – тему розкрито частково; науково-теоретичний і методичний рівні виконання дослідження невисокі; аналітичну частину виконано недостатньо ретельно; отримані результати систематизовано та класифіковано, утім, висновки потребують більшої переконливості; під час захисту курсової роботи продемонстровано посередній рівень володіння матеріалом дослідження, його термінологічним і методологічним апаратом; дотримано не всіх вимог щодо оформлення роботи.

“Незадовільно” – тему не розкрито; науково-методичний рівень роботи низький; висновки фрагментарні та непереконливі; студент невпевнено володіє матеріалом дослідження, його термінологічним і методологічним апаратом, у процесі захисту не спроможний відповісти на запитання екзаменатора(ів); наявні суттєві зауваження щодо оформлення роботи.

ДОДАТКИ

Додаток I

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

КУРСОВА РОБОТА З УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Субстантив як основа морфолого-синтаксичної деривації

Спеціальність – 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
освітнього рівня “БАКАЛАВР”

Студентки 33 групи
Мурашко Ганни Олександрівни

Науковий керівник –
кандидат філологічних наук,
доцент **Т. Л. Хомич**

Національна шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка ECTS _____

Члени комісії:

(Підпис)

(Прізвище та ініціали)

(Підпис)

(Прізвище та ініціали)

(Підпис)

(Прізвище та ініціали)

Чернігів – 2019

Додаток II

Приклади оформлення бібліографічного опису критичної літератури

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Монографії, підручники, посібники (один, два або три автори)	Бабич Н. Д. Історія української літературної мови / Н. Д. Бабич. – Львів: Світ, 1993. – 376 с.
	Безпояско О. К. Морфеміка української мови / О. К. Безпояско, К. Г. Городенська. – К.: Наук. думка, 1987. – 211 с.
	Бондар О. І. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : [навч. посіб] / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. – К.: ВЦ “Академія”, 2006. – 368 с.
П’ять та більше авторів	Культура і побут населення України: Навч. посібник / В. І. Наулко, Л. Ф. Артюх, В. Ф. Горленко та ін. – 2-е вид., доп. та перероб. – К.: Либідь, 1993. – 288 с.
Багатотомні видання	Білодід І. К. Вибрані праці : [у 3-х томах] / І. К. Білодід. – Т. 3. Стилїстика. – К.: Наук. думка, 1986. – 110 с.
Стаття зі збірника наукових праць	Вознюк Т. М. Параметри класифікації вивчення метафори (На прикладі поезій П. М. Перебийноса) / Т. М. Вознюк // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови : [збірник наукових праць; відпов. редактор М. Я. Плющ]. – К., 2008. – Випуск 4. – С. 394–399.
Опис словника	Фразеологія перекладів Миколи Лукаша: Словник-довідник / Уклали О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. – К.: Довіра, 2002. – 735 с.
	Ганич Д. І. Словник лінгвістичних термінів / Д. І. Ганич, І. С. Олійник. – К.: Вища школа, 1985. – 351 с.
	Мала філологічна енциклопедія / [О. І. Скопненко (уклад.), Т. В. Цимбалюк (уклад.)]. – К.: Довіра, 2007. – 478 с.
Стаття з журналу	Баранник Д. Х. Українська мова на межі століть / Д. Х. Баранник // Мовознавство. – 2001. – №3. – С. 40–47.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Стаття з енциклопедії	Єрмоленко С. Я. Експресивність / С. Я. Єрмоленко // “Українська мова”. Енциклопедія; [редкол. : В. М. Русанівський, О. О. Тараненко та ін.]. – 2 вид., випр. і доп. – К. : “Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2004. – С. 170–171.
Стаття з журналу в Інтернеті	Bashkov G. 500th Anniversary of Russian Translation // Translation Journal. – http://www.accurapid.com/journal/10russia.htm . – Станом на 22 лютого 2008 р.
Складники книги	Бурячок А. А. Оцінна лексика в українській літературній мові / А. А. Бурячок // Українське усне літературне мовлення. – К. : Наук. думка, 1967. – С. 76–83.
	Грищенко А. П. Лексикологія // Сучасна українська літературна мова : [підручник] / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; [за ред. А. П. Грищенка]. – К. : Вища школа, 2002. – С. 92–202.
Словники	Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і головн. ред. В. Т. Бусел]. – К. : Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2005. – 1728 с.
	Словник синонімів української мови: [у 2 т.] / [уклад. : А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін.]. – К. : Наук. думка, 1999 – 2000 — — Т. 1. – К. : Наук. думка, 1999. – 1047 с. Т. 2. – К. : Наук. думка, 2000. – 955 с.
Дисертації	Вільчинська Т. П. Семантико-словотвірна характеристика оцінних назв осіб в українській мові : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Вільчинська Тетяна Пилипівна. – Тернопіль, 1996. – 177 с.
Автореферати дисертацій	Бабакова О. В. Семантична структура та функціонування дієслів звучання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 – українська мова / О. В. Бабакова. – Запоріжжя, 2007. – 20 с.

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Структура курсової роботи.....	4
Етапи виконання курсової роботи.....	5
Вимоги до технічного оформлення курсової роботи.....	12
Захист курсової роботи.....	15
Критерії оцінювання курсової роботи.....	16
Додатки.....	19

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

Хомич Тетяна Леонідівна

**ЯК НАПИСАТИ КУРСОВУ РОБОТУ
З УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ:
ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ**

**Для студентів спеціальності
014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
освітнього рівня “БАКАЛАВР”**

Верстка та макетування *О. І. Полковник*

Комп'ютерний набір *Т. Л. Хомич*

*Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 17500-6250 ПР від 16.11.2010 р.*

Підписано до друку 09.01.2019 р. Формат 60×90 1/16
Папір офсетний. Друк на різнографі
Ум. друк. арк. 1,40. Обл.-вид. 0,90
Наклад 100 прим. Зам. № 870.
Редакційно-видавничий відділ НУЧК імені Т.Г. Шевченка
14013, м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 53, к. 208
тел. 65-17-99. chnpu.tipograf@gmail.com